

FZM 419

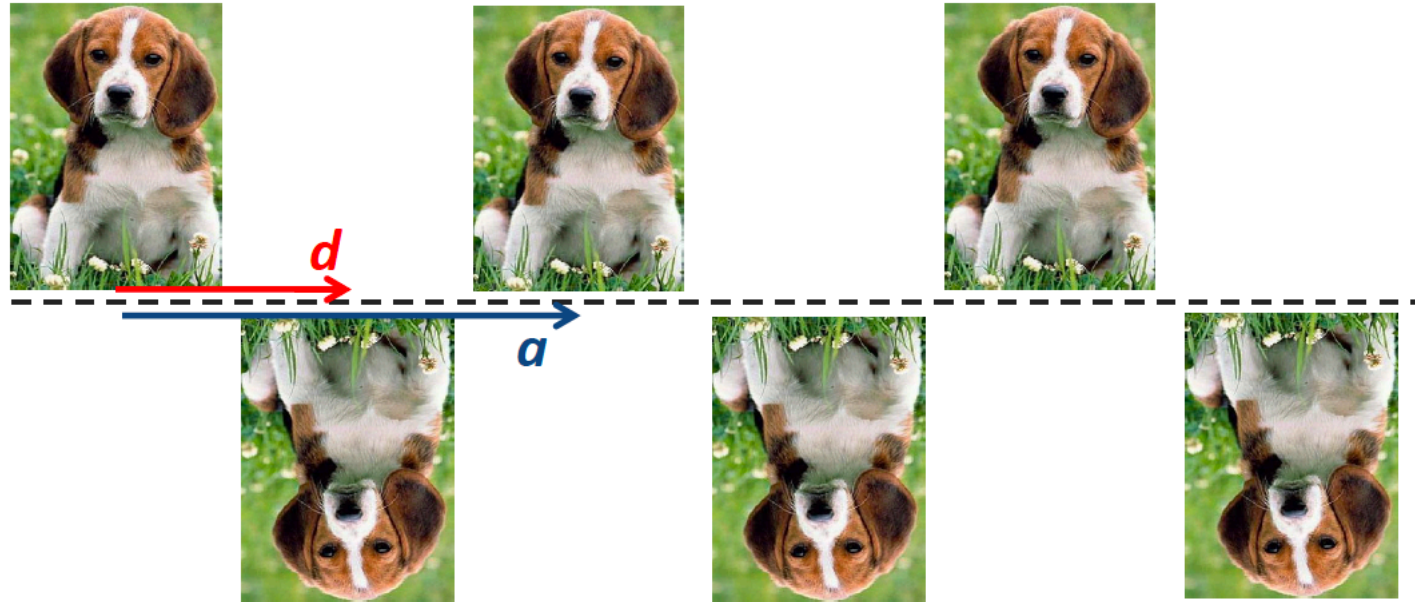
11

Uzay simetri işlemlerine ve uzay gruplarına giriş

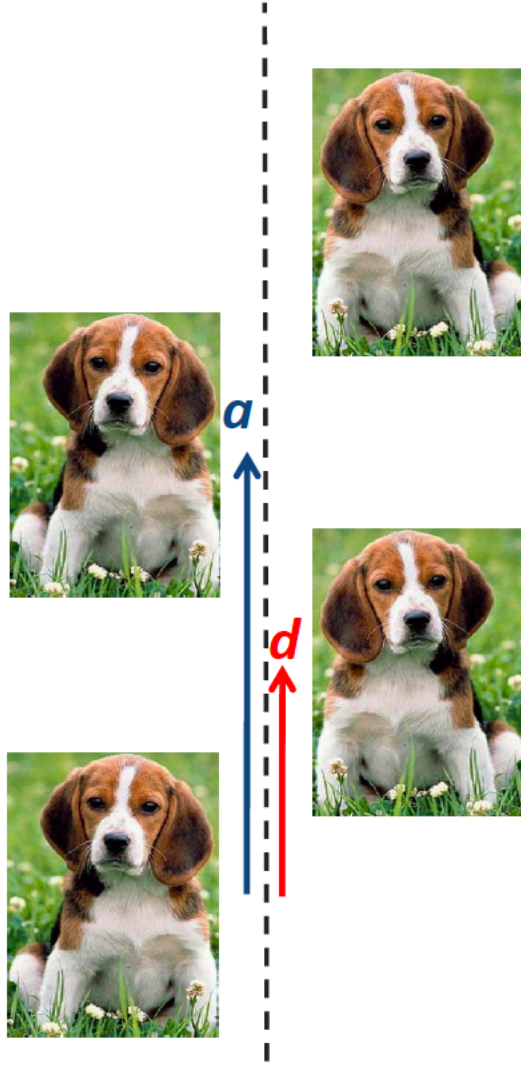
- Uzay simetri işlemleri:

Kayma düzlemleri:

Kayma düzlemi, bir ayna ve ayna boyunca öteleme kombinasyonu ile ilişkili simetri unsurudur.

***d** is the displacement, **a=2d** is a periodicity of a system*

- Bir kayma düzlemindeki yer değiştirme her zaman yer değiştirme yönündeki sistemin periyodikliğinin yarısıdır

Kayma düzlemi için notasyon

Notation	Graphical symbol	Actual meaning
a, b, c		The glide is along basis vectors $\mathbf{a}$, $\mathbf{b}$ or $\mathbf{c}$
g		The glide is along the line (in 2D)
n		The glide is along one of the diagonal [110]
d		The glide is along the diagonal [111]

- Kayma düzlemlerini içeren simetri diyagramlarının okunması

1. Glide direction is parallel to the line (for a b or c planes)

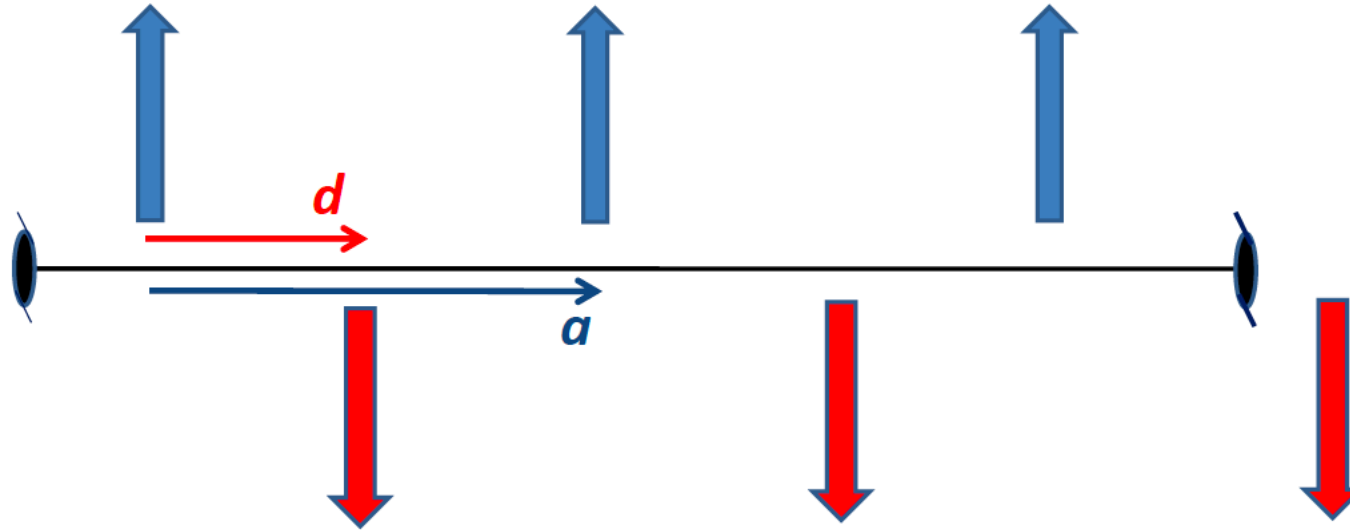
2. Glide direction is perpendicular to the projection plane (for a b or c planes)

3. Glide direction between the directions 1 and 2 (for n planes)

Vida ekseni

- Vida ekseni, bir dönme ekseni ve eksen boyunca öteleme kombinasyonu ile ilişkili simetri unsurudur.

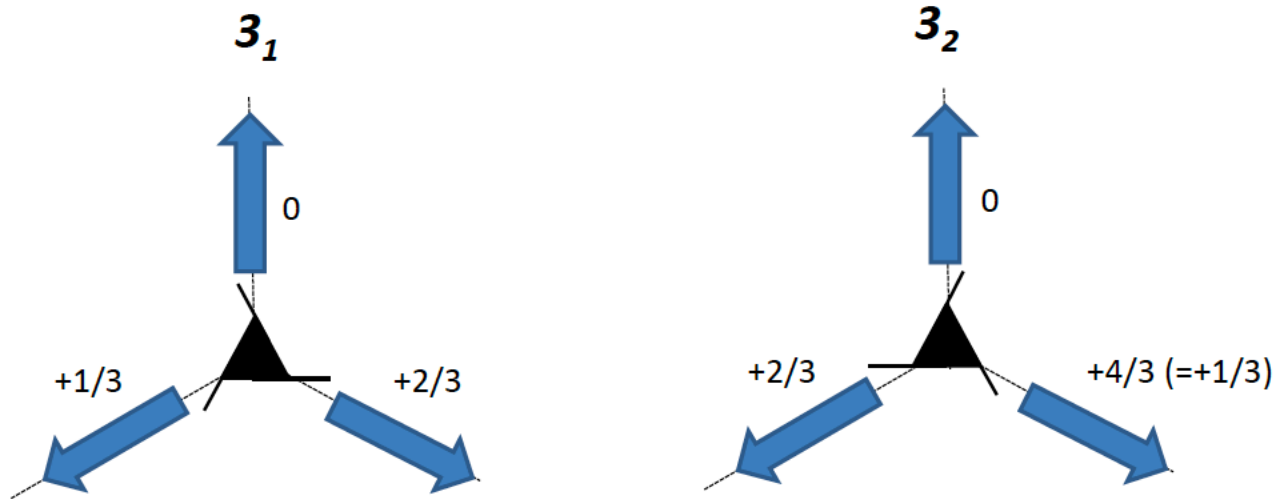

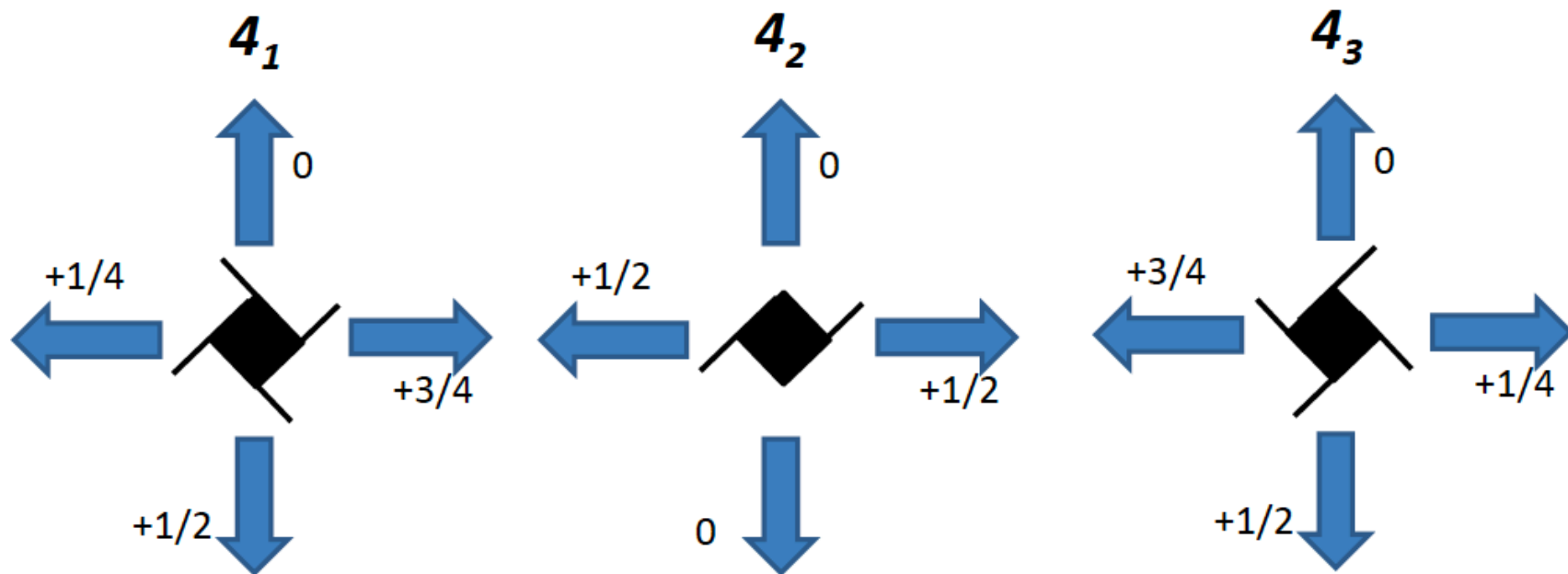
Vida ekseni gösterimi

n_m (n denotes rotation angle and m denotes the displacement)

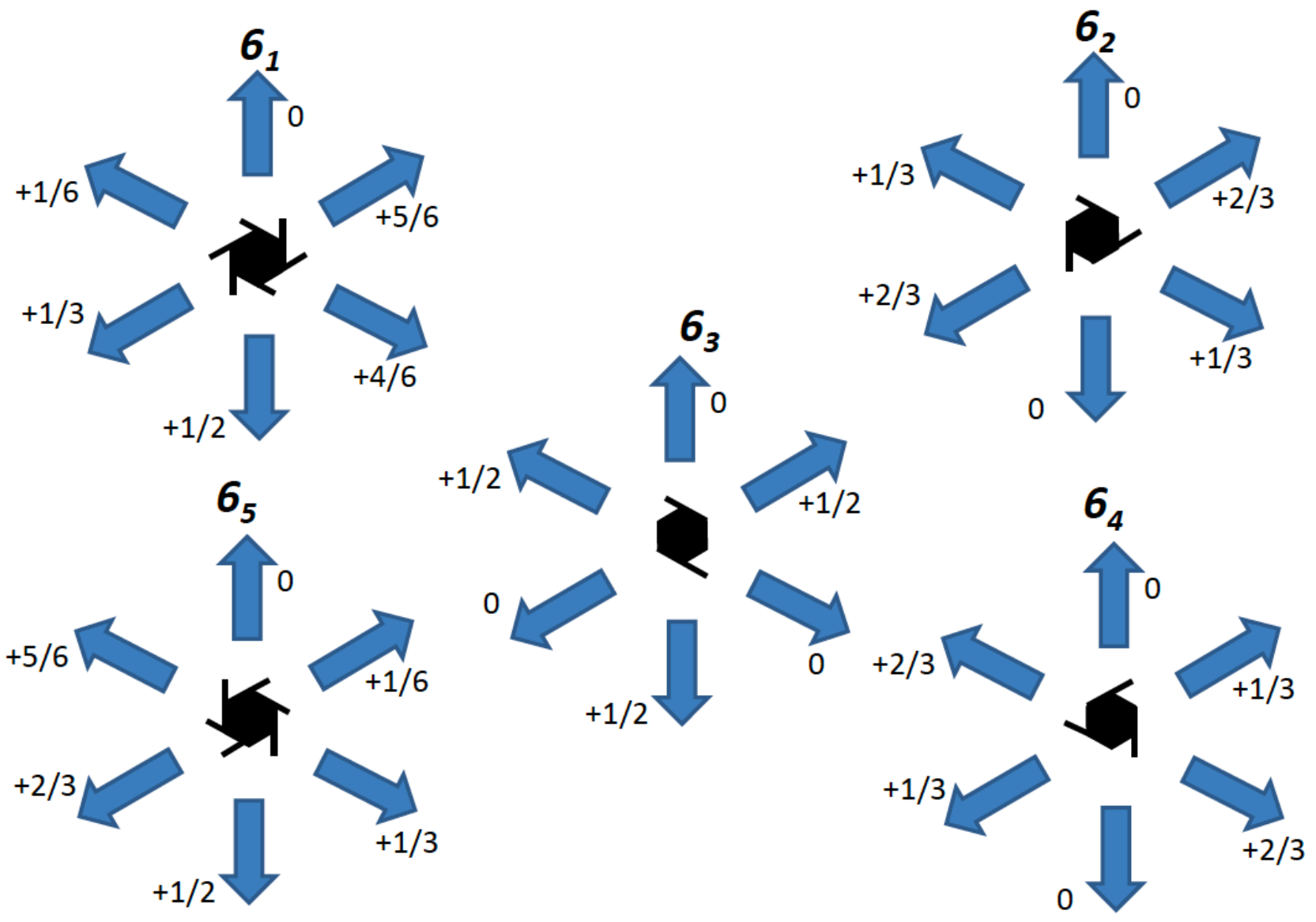
$$\alpha = 360/n$$

$d = a \cdot m/n$, where a is the lattice period along direction of the axis

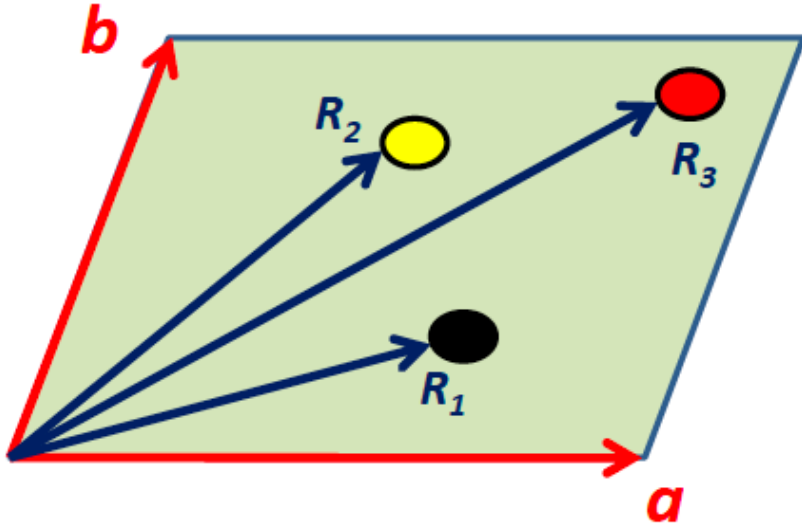

BİRİM HÜCRE ve ATOMİK POZİSYONLAR

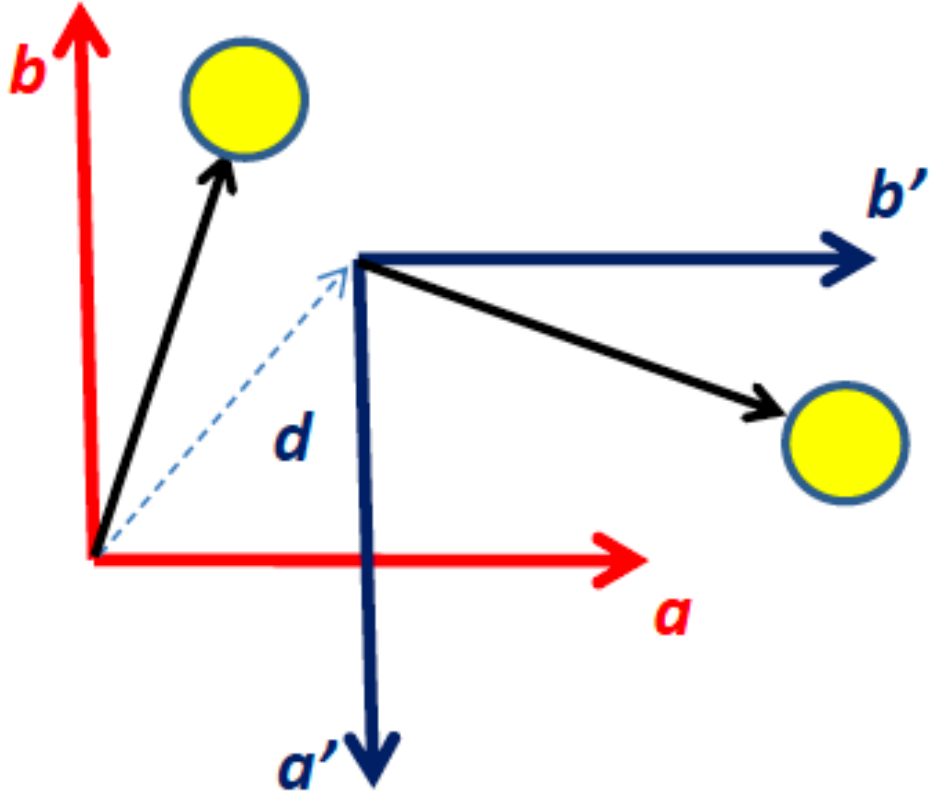
$$R = xa + yb + zc,$$

with $0 \leq x < 1, 0 \leq y < 1, 0 \leq z < 1$

Örgü ötelemeleri her atomik konuma uygulanır, yani $[x, y, z]$ koordinatına sahip bir atom varsa, o zaman $[x + u, y + v, z + w]$ koordinatlarına sahip bir atom da vardır. Çeviri $[uvw]$ simetri işlemi olarak kabul edilir

- Kristal bir örgü düşünün. Bravais tipine göre, temel vektörlerin geleneksel çiftini (üçlü) seçtik: a , b ve c . Kristalografik birim hücre, a , b ve c vektörlerine dayalı olarak paralelkenarın içindeki $R_1, R_2, \dots, R_n$ bölgelerine atomlar, moleküller vb. Koyarak tanımlanır. Birim hücredeki her bir atomun yeri, fraksiyon atomik konumları, x , y ve z ile verilir.

Simetri işlemi için matris gösterimi

- Herhangi bir simetri işlemi, rotasyon matrisi ve yer değiştirme vektörü ile sunulabilir.
- Örgünün a , b ve c temel vektörleri üzerine inşa edildiğini ve atomların konumlarının kesirli koordinatlarla $[xyz]$ verildiğini ve böylece $R = xa + yb + zc$ olduğunu varsayalım. Belirli simetri işlemiyle ilgili hareketi uygularsak, a , b ve c vektörleri a' , b' ve c' 'ye dönüşür ve orijini d vektörü ile yer değiştirir. Simetri eşdeğer atomunun konumu

$$\mathbf{R}' = x \mathbf{a}' + y \mathbf{b}' + z \mathbf{c}' + \mathbf{d} = x_1 \mathbf{a} + y_1 \mathbf{b} + z_1 \mathbf{c}$$

$$\begin{cases} \mathbf{a}' = S_{11} \mathbf{a} + S_{21} \mathbf{b} + S_{31} \mathbf{c} \\ \mathbf{b}' = S_{12} \mathbf{a} + S_{22} \mathbf{b} + S_{32} \mathbf{c} \\ \mathbf{c}' = S_{13} \mathbf{a} + S_{23} \mathbf{b} + S_{33} \mathbf{c} \\ \mathbf{d} = d_1 \mathbf{a} + d_2 \mathbf{b} + d_3 \mathbf{c} \end{cases}$$

$$\begin{pmatrix} x_1 \\ y_1 \\ z_1 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} S_{11} & S_{12} & S_{13} \\ S_{21} & S_{22} & S_{23} \\ S_{31} & S_{32} & S_{33} \end{pmatrix} \begin{pmatrix} x \\ y \\ z \end{pmatrix} + \begin{pmatrix} d_1 \\ d_2 \\ d_3 \end{pmatrix}$$

Rotation matrix

Displacement vector

Simetri işlemlerinin matrisler cinsinden kombinasyonu

Symmetry operation 1: $\{\mathbf{S}_1, \mathbf{d}_1\}$ $\mathbf{R}_1 = \mathbf{S}_1 \mathbf{R}_0 + \mathbf{d}_1$

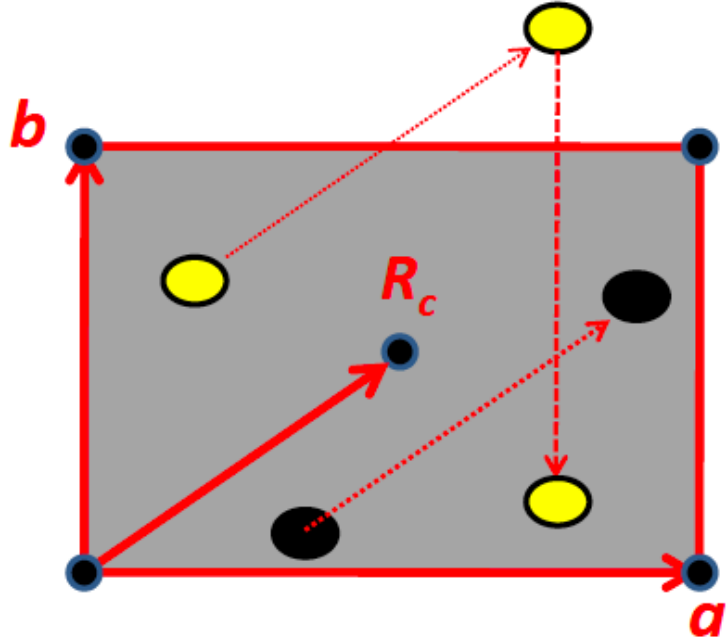
Symmetry operation 2: $\{\mathbf{S}_2, \mathbf{d}_2\}$ $\mathbf{R}_2 = \mathbf{S}_2 \mathbf{R}_0 + \mathbf{d}_2$

Symmetry operation 3: $\{\mathbf{S}_1, \mathbf{d}_1\} \rightarrow \{\mathbf{S}_2, \mathbf{d}_2\}$

$$\mathbf{R}_2 = \mathbf{S}_2 \mathbf{R}_1 + \mathbf{d}_2 = \mathbf{S}_2 \mathbf{S}_1 \mathbf{R}_0 + \mathbf{S}_2 \mathbf{d}_1 + \mathbf{d}_2$$

Simetri işleminin kombinasyonu $\mathbf{S}_2 \mathbf{S}_1$ dönme matrisi ve $\mathbf{S}_2 \mathbf{d}_1 + \mathbf{d}_2$ yer değiştirme vektörü ile temsil edilir.

- 7 (14'ün dışında) Bravais örgü tipi için temel vektörlerin, birim hücrenin ek nokta içerdiği şekilde seçildiğini biliyoruz. Bu durumlar için merkezleme vektörü ile öteleme (örneğin $[1/2 \ 1/2 \ 1/2]$) aynı zamanda bir simetri işlemidir

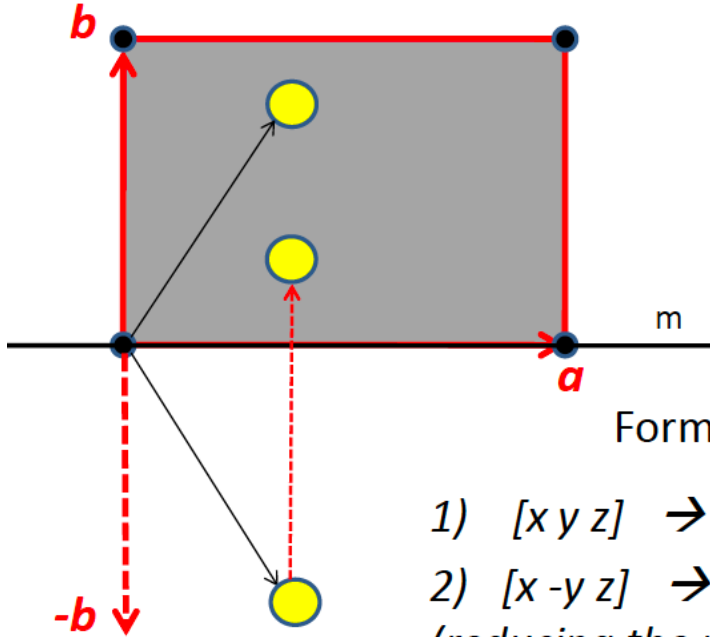
Forming crystallographic unit cell:

$$1) \ [x \ y \ z] \rightarrow [x \ y \ z] + [x_c \ y_c \ z_c]$$

$$2) \ [x \ y \ z] \rightarrow [x \ y \ z] + [x_c \ y_c \ z_c] + [uvw]$$

(reducing the position to the crystallographic unit cell, i.e. providing $0 \leq x < 1, 0 \leq y < 1, 0 \leq z < 1$)

Birim hücre ve nokta simetri işlemleri

Forming crystallographic unit cell:

$$1) [x y z] \rightarrow [x -y z]$$

$$2) [x -y z] \rightarrow [x -y z] + [uvw]$$

(reducing the position to the crystallographic unit cell $0 \leq x < 1, 0 \leq y < 1, 0 \leq z < 1$)

- Kristalin dikdörtgen kristal sisteme ait olduğunu ve ayna düzleminin a'ya paralel olduğunu varsayalım. Daha sonra atom simetri işlemiyle kopyalanır